

vän elev

+ folkhälsan

Förnamn

Efternamn

E-post

Telefonnummer

vän elev

**VÄLKOMMEN MED I
VÄNELEVSVERKSAMHETEN
– DU HAR ETT VIKTIGT
UPPDRAG!**

Som vänelev bryr du dig om hur andra har det, delar med dig av dina erfarenheter, är med och skapar en bra stämning i skolan och gör ditt bästa för att ingen lämnas utanför. Via kompisstöd skapar verksamheten gemenskap och bidrar till en trygg skolmiljö där alla är delaktiga.

Folkhälsan har länge stött vänelevsverksamheten, som startade redan på 1970-talet runtom i Finland. I dag finns det vänelever i nästan alla skolor med årskurs 7–9. Verksamheten är också utspridd i de lägre årskurserna och på andra stadiet utvecklas tutorverksamheten ständigt. Arbetet kan se olika ut i olika skolor men grundidén är den samma. Folkhälsan samordnar vänelevsverksamheten i de svenskspråkiga skolorna i Finland med understöd av Penningautomatföreningen RAY.

Pärmen du har i din hand ska vara ett stöd för dig i vänelevsverksamheten. Vi vill önska dig lycka till i ditt uppdrag. Tack för att du ställer upp!

Helsingfors, december 2012

Viveca Hagmark • Förbundsdirektör • Folkhälsans förbund

Gemenskap

VÄNELEV

En vänelev är en elev som är intresserad av andra i sin omgivning. Du som är vänelev hjälper nya elever att lära känna sina klasskamrater, lära känna skolan och skolmiljön. Vänelevsverksamheten går ut på att alla elever skall känna trygghet, gruppgemenskap och delaktighet i sin skola. Vänelevsverksamheten är förebyggande och skall finnas till för att bland annat motverka mobbning och utanförskap. Du och de andra väneleverna ordnar gemensamma evenemang och gruppövningar som hjälper er att lära känna varandra, gruppen och skolan.

Vi vet att vänelevsverksamheten har positiva effekter på atmosfären i skolan och att verksamheten är viktig för att skapa en miljö där du känner att du trivs. Grunden till vänelevsverksamheten finns bland annat i FN:s barnkonvention och i Lag om grundläggande utbildning (29§ Trygg studiemiljö) i Finlands lag.

VAD GÖR EN VÄNELEV?

Trygghet

- ➔ skapar trygghet
- ➔ hjälper de nya eleverna att bli bekanta med skolan
- ➔ är med och ordnar evenemang, bekantningsdagar och deltar i informationsmöten
- ➔ finns till hands ifall någon elev vill prata eller fråga om något
- ➔ fungerar som en länk mellan elever och vuxna i skolan
- ➔ förebygger mobbning, kränkningar och utanförskap.

Väneleven upplever sin uppgift som meningsfull och trivs med den. Som vän-elev får du vänner över årskursgränserna och kanske också kontakter med vänelever i andra skolor. Det ska kännas bra att få vara med och skapa en bra skolmiljö med gemenskapskänsla och en fin skolanda. Väneleverna ser och hör vad som händer i korridoren, på lektionen, på skolgården och i övrigt. Din uppgift är viktig och ju fler ni är som är uppmärksamma på t.ex. ensamma elever, desto bättre är era möjligheter att påverka och ingripa före problem uppstår.

Nya elever tycker att det är viktigt att det finns vänelever som tar emot dem, hjälper dem att lära känna skolan och sina klasskamrater. Det är en stor omställning att börja i en ny skola och under de första dagarna får de nya eleverna mycket information om sin skola. För den som är ny i skolan kan det vara svårt att förstå hur skolvardagen ser ut, var lektionerna hålls och hur man ska hitta rätt i skolbyggnaden. En ny elev kan ha en hel del frågor om skolan och studierna. Ibland kan det vara lättare att fråga en vänelev än att fråga någon i skolans personal.

VAD GER VÄNELEVS-UPPDRAGET DIG?

- ➔ Du lär dig ta ansvar och får ansvar för en viktig uppgift.
- ➔ Du får möjlighet att påverka och vara delaktig.
- ➔ Du får möjlighet att skapa en trivsammare skolmiljö.
- ➔ Du lär dig och får information om hur man förebygger mobbning.
- ➔ Du lär dig hur man kan organisera och leda grupper.
- ➔ Det kan öka din empatiförmåga.
- ➔ Det kan öka din självkänedom.

Omtanke

BRA ATT TÄNKA PÅ NÄR DU BLIR VÄNELEV

Vänelevsuppdraget är för det mesta positivt och ger dig energi, men det kan vara bra att veta att det också kan vara tungt ibland och kan ta mycket av din tid. Vänelevsverksamheten sköts i samband med skolgången och det tar tid att planera, förbereda och utföra de uppdrag en vänelev har. Det är viktigt att du också hinner med skolarbete och fritid.

Vänelevsuppdraget sätter ibland förväntningar på att du fungerar självständigt och tar ansvar. I skolan ses ditt uppdrag som viktigt och du ska finnas till hands för de nya eleverna. Din uppgift är att hjälpa, finnas till, se och höra vad som händer i skolan. Det du gör är i första hand förebyggande. Det är bra att du ingriper och reagerar om det sker mobbning eller om någon lämnas utanför, men huvudansvaret för att ta tag i mobbningen ligger alltid hos de vuxna. Det är bra att du tar ansvar men det är också viktigt att ni pratar om vilket ansvar som hör till er vänelever och vilket ansvar som hör till vänelevshandledaren och de andra vuxna i skolan. Ett tips är att ni under er utbildning tar upp olika möjliga scenarion och funderar på hur ni skulle hantera de olika situationerna.

Samarbete

Respekt

Förtroende

Kamratskap

Samband

DIN VÄNELEVSGRUPP OCH UTBILDNING

Då du blivit vald till vänelev träffar du snart tillsammans med vänelevshandledaren de andra som också valts till den här viktiga uppgiften. Ni får delta i en gemensam vänelevsutbildning där ni lär känna varandra och skapar gemenskap i er egen vänelevsgrupp.

Utbildningen kan se olika ut beroende på hur verksamheten ordnats i er skola.

Syftet med utbildningen är skapa en samhörighet i er grupp och att göra er medvetna om de resurser ni har. Ni får lära er hur ni själva kan bidra till att skapa en god stämning i skolan. Utbildningen skall ge er kunskap om vad vänelevsverksamheten innebär och ni får verktyg och färdigheter för uppdraget. Utbildningen kan innehålla lekar, värderingsövningar och diskussioner, som hjälper er att uttrycka era egna åsikter. Övningarna stärker er självkännetdom. Folkhälsan rekommenderar att ni får en utbildning som motsvarar cirka 16 timmar. Utbildningen kan fungera både som en skräddarsydd utbildning för de nyvalda väneleverna eller som en valbar kurs.

Om din vänelevsgrupp har en bra sammanhållning är det trevligare och lättare att sköta uppdraget. Alla har resurser som kan komma till nytta.

Under utbildningen gör ni olika övningar för att lära er lita på varandra och att samarbeta. Ni kommer också överens om hur vänelevernas verksamhetsplan för det kommande skolåret ska se ut.

Ni lär er om ledarskap, roller, kommunikation, ansvar, utmaningar och mobbningsförebyggande arbete. Du behöver veta vad vänelevsverksamheten går ut på för att själv kunna vara med och påverka din roll som vänelev.

Diskussion

Dialog

PLANERING

En av dina viktigaste uppgifter som vänelev är att ta emot de nya eleverna och att hjälpa dem att komma in i skolmiljön. De ansvariga för vänelevsverksamheten är alltid de vuxna på skolan, handledarna, som tillsammans med väneleverna gör upp en verksamhetsplan för läsåret. Alla ska vara överens om innehållet och vem som gör vad.

Börja med att tillsammans med de övriga i din vänelevsgrupp göra upp en lista på vilka gemensamma mål och regler ni ska ha. Reglerna kan till exempel vara att alla ska känna att de vågar säga sin åsikt och att man försöker göra sitt bästa.

Det är bra att börja planeringen med ett idémöte kring vad ni vill göra under året. Sammanställ en årsplan. Planen kan göras till exempel i form av en kalender (exempel finns på www.folkhalsan.fi/vanelever). Det är bra att komma ihåg att verksamheten skall planeras jämnt för hela året, inte endast för hösten. I verksamheten kan ingå till exempel olika evenemang så som utfärder, temadagar, tillställningar och diskussioner. Inför varje evenemang är det bra att också ha en detaljplan där det står hur ansvaret är fördelat, vem sköter vilka uppgifter etc.

Ni kan bygga upp verksamhetsåret och planera er verksamhet på olika sätt. Fundera först på vad ni vill uppnå med verksamheten och vad ni vill göra. Sedan gör ni upp en plan på när och hur verksamheten skall ske. En färdig plan underlättar arbetet och gör att verksamheten blir kontinuerlig och inte avtar efter de första månaderna. Som avslutning på året är det viktigt att uppmärksamma insatsen och det ni gjort.

VAD ÄR VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ VID PLANERINGEN AV VERKSAMHETEN?

- ➔ Vem tar initiativet och har huvudansvaret (t.ex. evenemang, program, utfärder)?
- ➔ När har vi tid att planera?
- ➔ Vad är avsikten och vad vill vi uppnå?
- ➔ När och var sker det och vilka deltar?
- ➔ Vilka uppgifter har var och en (t.ex. vem förbereder och vem städar undan)?
- ➔ Vilka risker finns det (t.ex. sjukfrånvaro, vad kan gå fel, vad bör vi tänka på i förebyggande syfte)?
- ➔ Hur följer vi upp verksamheten?

När höstterminen inleds med nya elever i en ny klass eller i en ny skola är det en viktig tid för dig som vänelev. Det är nu väneleverna skall synas mest och finnas till för att hjälpa och svara på frågor. Många skolor ordnar tillsammans med väneleverna bekantningsdagar för de nya eleverna. Under de här dagarna lär ni alla känna varandra, utför olika gruppaktiviteter och skapar en gruppsamhörighet.

Ju mera skolan satsar på att ge väneleverna utbildning och tid att planera sin verksamhet desto större är möjligheterna att forma en omfattande verksamhet som täcker en stor del av läsåret, vilket främjar trivseln i skolan.

Lyssna

Hänsyn

Hjälpa

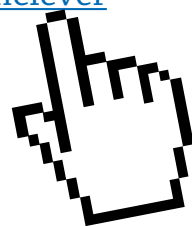
Umgås

VÄNELEV

**LADDA NER
MATERIAL
FRÅN:**

[www.folkhalsan.fi/
vanelever](http://www.folkhalsan.fi/vanelever)

MATERIAL

Som vänelev kan du ha nytta av olika material för att underlätta planering och för att ordna program. Lekar, värderingsövningar, diskussioner och dialoger är välkomna och nyttiga i vänelevsverksamheten. Lekfulla samarbetsövningar kan vara ett bra sätt att komma i gång.

I pärmen kan du samla planeringsunderlag, tips på lekar och gruppövningar, lektionstips och annat för verksamheten.

Folkhälsan har en materialsida där du kan få tips på material, metoder och övningar. Det finns bland annat material om Barnkonventionen, Skolfreden, självkänsla, mobbning, sexuella trakasserier och rasism. Därtill finns det en lekdatabank som innehåller lekar och övningar för olika tillfällen och av olika slag.

CHECKLISTA FÖR VÄNELEVSVERKSAMHETEN

Ramarna för skolans modell för vänelevsverksamhet skall vara klara innan verksamheten startar.

Elever, handledare och skolpersonalen skall känna till verksamheten och vad den kommer att innebära just det läsåret.

Alla elever kan vara vänelever, så länge grundtanken hos eleven är att han eller hon vill vara med och skapa en skola där alla trivs och där ingen blir mobbad.

Väneleverna har rätt till utbildning.

Väneleverna skall känna sig delaktiga i planeringen av verksamheten och i förverkligandet av verksamheten.

Det är alltid vänelevshandledaren som har helhetsöversikten och handledaren bär också det slutliga ansvaret.

Huvudmålet med vänelevsverksamheten är att skapa en trygg och trevlig atmosfär i skolmiljön.

HUR GÅR DET TILL?

VÄNELEVEN

- Den som ansöker om att bli vänelev skall veta vad verksamheten går ut på.
- Väneleven skall få utbildning, Folkhälsan rekommenderar cirka 16h/2dagar.
- Vänelevens roll är förebyggande.
- Väneleven är själv delaktig i planering och utförandet av verksamheten.
- Väneleven har ett nätverk och en grupp som den jobbar med.

VÄNELEVS- HANDLEDAREN

- Handledaren är ansvarig för valet av vänelever i samråd med andra.
- Handledarens roll är att stöda väneleverna.
- Handledaren möjliggör att verksamheten fungerar och ansvarar för att en årsplan görs.
- Handledaren träffar väneleverna regelbundet och är aktivt med i verksamheten.
- Handledaren är ansvarig för att väneleverna utbildas.
- Handledaren informerar kontinuerligt de andra i personalen om vad verksamheten går ut på.
- Handledaren har möjlighet att själv delta i handledarutbildning, handledarnätverk och fortbildningar kring verksamheten.

På finlandssvenskt håll ordnar Folkhälsan en två dagar lång handledarutbildning. Folkhälsan upprätthåller också ett handledarnätverk med årliga regelbundna träffar samt olika fortbildningar och material avsedda för handledare.

VÄNELEVSVERKSAMHETENS ROLL I SKOLAN

- ➔ Skapar delaktighet och trygghet.
- ➔ Verksamheten finns med i skolans lärsplan och verksamheten är en betydelsefull del av skolans förebyggande arbete.
- ➔ Förebygger och motarbetar mobbing, trakasserier och utanförskap.
- ➔ Skolan möjliggör att vänelevsverksamheten har en framträdande plats i skolmiljön.